

سه نمایشنامه

۱

■ نویسنده:
محمد رحمانیان
■ ناشر: آگه

کتاب «سه نمایشنامه» شامل سه روایت از سه نمایشنامه «پاتوق پولشویی»، «دریاروندگان»، و «نشان پرتوهای گاما بر روی گل‌های همیشه بهار» است. سه روایت رحمانیان از این سه نمایشنامه آنطور که خودش می‌گوید از مونی است برای دست‌یابی به زبان اجرایی مناسب‌تر بر صحنه تئاتر. رحمانیان این آثار مهم جهانی را دراماتورژی و بازیگری و بازیگری کرده تا به قول خودش آنها را به گفتمان معاصر پیوند دهد.

فلسفه و تئاتر

۲

■ نویسنده:
تام استرن
■ مترجم:
علی منصور
■ ناشر: بیدگل

هر چند افلاطون نمایشنامه‌نویسان و بازیگران را از آرمانشهر خود تبعید می‌کند، ارسطو نشان می‌دهد که تئاتر، به‌ویژه تراژدی، در برانگیختن عواطف و درک خودمان نقشی اساسی دارد. علی‌رغم این گذشته غنی، در فلسفه معاصر چندان به بررسی رابطه تئاتر و فلسفه پرداخته نشده است. کتاب «فلسفه و تئاتر» نخستین کتاب در معرفی فلسفه و تئاتر است که در آن موضوعات و بحث‌های کلیدی تاریخچه فلسفه در رابطه با تئاتر بررسی می‌شوند.

بابا باید غذا بخورد

۳

■ نویسنده:
ماری اندیای
■ مترجم:
مرضیه کردیچه
■ ناشر: دیدآور

ماری اندیای، نویسنده و نمایشنامه‌نویس فرانسوی برنده جایزه گنکور است. «بابا باید غذا بخورد» از مهم‌ترین نمایش‌نامه‌های اوست. کتاب ماجرای مرد سیاه‌پوستی است که با زنی فرانسوی ازدواج کرده، اما ... این کتاب نقد نژادپرستی معکوس، و نقد طبقه روشنفکری فرانسه است که از ترس انگ نژادپرستی چشم به اشتباهات و تخلف‌های مهاجران و سیاه‌پوست‌ها بسته و تحت هر شرایطی آنها را قربانی می‌داند.

تکرار تاریخ

محمد رضایی‌راد در **سفرنامه برزخ**
امکان تحقق آرمانشهر افلاطونی را بررسی می‌کند

پویان پاک‌نژاد منتقد تئاتر

محمد رضایی‌راد از برجسته‌ترین نمایشنامه‌نویس‌ها و داستان‌نویس‌های معاصر است که بیش از ده‌ها اثر داستانی و نمایشی تا به امروز از او منتشر شده است، به‌ویژه در سال اخیر. یکی از مهم‌ترین آثار رضایی‌راد، نمایشنامه «سفرنامه برزخ» به عنوان اولین و آخرین نمایشنامه اوست که می‌توان از آن به عنوان دریچه‌ای به جهان داستانی و نمایشی رضایی‌راد نیز نام برد. دهه هفتاد گروه تازه‌ای از نمایشنامه‌نویس‌ها پا به عرصه تئاتر گذاشتند تا پس از بیش از یک دهه سکوت صحنه را به صدا وادارند. پشت سر ویرانه‌های جنگ و پیش از آن نمایشنامه‌هایی که هم‌وغم‌شان بنا به ضرورت زمانه انتقال پیام از مجرای این رسانه بود و سنگ‌بنای قرص و محکمی برای بنانهان تئاتری تازه‌تر به حساب نمی‌آمدند. هر که به صحنه می‌آمد باید تئاتر را با جامعه جدید و شرایط و ظرفیت‌ها و محدودیت‌های آن بازتعریف می‌کرد. شاید مجموع این عوامل باعث شد تا نسل جوان آن روزها پشتوانه‌ای جز خودش نداشته باشد، فکر کردن به خود و به تبع آن فکر کردن به وضعیت زمانه از طریق تئاتر. نمود این مساله در کثرت شکل‌های بیان تئاتری و ویژگی‌های سبکی آثار آن دوران که بیش از هر چیز فردیت نویسنده و کارگردان را برجسته‌تر می‌کردند قابل ملاحظه است. محمد رضایی‌راد در چنین فضایی به عنوان نمایشنامه‌نویس پا به صحنه گذاشت، البته پیش‌تر تجربیاتی در حوزه بازیگری و کارگردانی در زادگاهش شهر رشت داشت و همچنین ده-دوازده نمایشنامه نوشته شده که خود از آنها با عنوان «چرک‌نویس‌های یک نویسنده» یاد می‌کند.

اولین اثری که در فهرست نمایشنامه‌های رضایی‌راد آمده است «بر فراز برجک‌ها» است. نگارش این نمایشنامه سال ۱۳۷۱ در دوران خدمت سربازی نویسنده به انجام رسید و سال ۱۳۹۷ در یک مجموعه به همراه نمایشنامه‌های «ناکجا» و «عروسی شغال» توسط نشر بیدگل به چاپ رسید. ایده محوری هر سه این نمایشنامه‌ها مساله مرز و اسارت است. محمد رضایی‌راد به عنوان فیلمنامه‌نویس،

نویسنده داستان کوتاه و رمان، پژوهشگر، بازیگر و کارگردان سینما و تئاتر نیز شناخته شده است. سالی که گذشت از او شش کتاب به چاپ رسید. تجدید چاپ مجموعه داستان‌های کوتاه «آغوش سنگی دیوار» و «خاطرات خفتگان» توسط نشر فرهنگ ایلیا، رمان «حفره» توسط نشر چشمه، دو دفتر از مجموعه «انتقام دیونوسوس» که حاصل پژوهش سالیان درباره تراژدی‌های یونانی و خوانشی دولت‌شهری از آنها است در نشر فنجان و سرانجام نمایشنامه «سفرنامه برزخ» که در ادامه چاپ مجموعه نمایشنامه‌های او در نشر بیدگل منتشر شد. «سفرنامه برزخ» عنوان آخرین نمایشنامه از بیست‌وهفت نمایشنامه‌ای است که محمد رضایی‌راد تا به امروز نوشته است. از این بین سیزده عنوان توسط انتشارات بیدگل تا امروز به چاپ رسیده است.

«سفرنامه برزخ» را می‌توان اولین و آخرین نمایشنامه رضایی‌راد دانست؛ آنطور که در مقدمه نویسنده بر نمایشنامه آمده، نگارش این نمایشنامه سی سال به درازا کشیده است. نطفه این نمایشنامه تابستان سال ۱۳۷۰ هنگامی که نویسنده دوران سربازی خود را سپری می‌کرده در قالب نمایشنامه‌ای با عنوان «امشب شب مهتابه» بسته شده است، نمایشنامه‌ای که هرگز

چاپ نشد و در کنار دیگر چرک‌نویس‌های نویسنده بایگانی شد. موقعیت، فضا، آدم‌ها و روند داستانی آن نمایشنامه دستمایه نگارش نمایشنامه‌ای شد که حالا توسط نویسنده‌ای با تجربه سالیان و آشنا به زبان تئاتر نوشته شده است؛ نمایشنامه‌ای که یک‌بار در دوران جوانی نوشته شد و بار دیگر در میان‌سالی. ایده محوری نمایشنامه «سفرنامه برزخ» مساله نقلی از کالی پولیس یا آرمان‌شهر افلاطونی و امکان تحقق آن بر روی زمین در دو دوره عمر، دوران جوانی و میان‌سالی است. آثار رضایی‌راد حول محور یک ایده پرورش می‌یابند - ایده به معنای فکر، فلسفه و جهان‌بینی نویسنده - و سپس بیان متناظر آن ایده در مدیومی که امکان پرداختن بهتر به آن ایده را داشته باشد ساخته می‌شوند؛ شاید یکی از دلایلی که او مدیوم‌های متعددی را برای بیان ایده‌هایش آزموده است همین مساله محوریت ایده باشد و تلاش برای دریافتن اینکه کدام‌یک از شاخه‌های هنر و ادبیات امکان بهتری برای اندیشیدن به مساله نویسنده را فراهم می‌آورند. اما این ایده‌ها از کجا شکل می‌گیرند؟ و ضرورت پرداختن به آنها چیست؟ چنین پرسش‌هایی معمولاً اولین و ابتدایی‌ترین پرسش‌هایی است که در مواجهه با یک اثر ادبی، هنری پیش

